

Gure lotsekin eta konplexuekin jartzen gara jendaurrean. Guk kontatzen duguna gurea da, hor ez dago gezurrik. Esajerazioa egon daiteke, baina betiere egia egia abiatuta. Gure esentzia dago, norberetik eta egia egia aritzen gara».

EMAKUME UMOREGILEAK

Emakume umoregileena ere ez da asko ibilitako bidea. «Umoregile bezala ez da emakume asko aritu, baina umorearen tradizioa landu duten emakumeak egon dira. Emakume bertsolariak, adibidez, bide urratzaile oso garrantzitsuak izan dira. Eta antzerkigintzan ere izan dira umoreari lotutako emakumeak. Baina egia da espresuki umoregile bezala, oro har ez dagoela emakumeen tradizioa, eta, Euskal Herrian, gutxiago. Gu nahi duguna egiten ari gara, baina kontziente gara, gure

«Garrantzitsua iruditzen zaigu gauza txikietatik abiatzea. Egun diskurtso handiak izaten dira, oso teorikoak, eta batzuetan zaila da horietan zure burua kokatzea»

«Guk gure buruari egiten diogu barre. Oraingo, behintzat, horretan sentitzen gara eroso; guretik publikoarengana, pare-paretik, ez goitik behera»

txikitasunetik, bide bat egiten ari garela. Horrek balio badu emakumearen eta umorearen arteko harremana pixka bat normalizatzeko, ba gu oso pozik», iritzi dio Torregarai.

Izan ere, emakumeari umore librea eta jendaurrean egiteko baimena ez zaiola eman sentitzen dute. «Lagun askok esaten didate ausarta naizela oholtzara igo eta umore egiten dudalako. Nik ez dut ezer berezirik egiten, orain arte la-

gun artean egin izan dudana orain publikoaren aurrean egiten dut, ez besterik. Baina egia da gizonezkoei baimendu zaizkien gauza asko ez zaizkiola onartzen emakume bati. Begirada bera desberdina da. Aldaketa gertatzen ari da, baina oraindik ez dira berdin ikusten umore egiten duen gizona eta umore egiten duen emakumea», gaineratu du Martiarenak.

Emakumea historikoki umorearen objektu izan delako, ez subjektu. «Emakumeari erakutsi zaio gizonezkoen txisteei barre egiten, ez barre eginarazten. Duela gutxi irakurri dut AEBetan egin duten ikerketa bat. Gizonezkoei emakume graziosoak zergatik ez zaizkien gustatzen ikertu dute. Oinarrian arrazoi kulturalak daudela ondorioztatu dute; zeinek dauka oholta hartzeko espazioa, protago-

nista izateko aukera, subjektu izateko askatasuna? Gizonak, zalantzarik gabe. Aldiz, emakumea subjektu pasiboa da, txisteez barre egin behar duena, baina neurrian. Hori oso barneratuta dago eta kostatu egingo da iraultzea. Oraindik egungo jendartearen emakumeari ez zaizkio gauza batzuk baimentzen eta horietako bat, zalantzarik gabe, umore sortzea da».

Bukatu da dagoeneko Elizondoko saioa. Giharrak eta arima lasaituta goaz etxera, barre saio eder bat eginda. Hala ere, mamia duen barrea izan da, pisua uzten duena sa-belean. Eta egun batzuetan piztuta segituko du bonbillak. Batzuen bakeak beste batzuentzat gerra dakarrenean, bake faltsu hori lehertu beharra dagoelako. •

amagoia.mujika@gaur8.info

Nezesidadea

Umetako nire oroitzapenak oso umoretsuak dira. Familiako tabernan, txiste, pasadizo eta xelebrekeria asko entzuten ziren. Hiruzpalau urte nitueneko kontuak dira. Ez ditut gogoratzen esaten zituztenak, baina nire gorputzeko zelulek giro umoretsu hori oroitzen dute.

Umorea beti oso presente egon da nire bizitzan; barre eta algara asko egingakoa naiz eta oraindik ere hala egiten dut. Ez dakit umorez bizitzea erabaki kontziente edo inkontziente den. Bai-

na argi dut egoera zailenetan aurrera egiteko bidelagun ezin hobea dela. Horrek ez du esan nahi egunero umore on berarekin jaikitzen naizenik eta edozein gairi buruz txiste txarrak egiten ditudanik.

Nire irakasle izandakoak harrituta daude, eskolan hitzik egiten ez zuen neskato lotsatia jende aurreko jardunean ikusita. Zer eta bakarrik egiten! Bai, ni ere harrituta nago. Ez da bat-batean bururatuko gauza, nire buruarekin eta bereziki gorputzarekin egindako

lanketaren ondorioetako bat da. Emanaldi baten aurretik izaten ditudan urduritasunek hitzik gabe uzten naute eta «ze nezesidade?» galdera datorkit behin eta berriz burura. Idoiak beti erantzuten dit: «Izango da zerbait!».

Oraindik ez dakit zer den zerbait hori, dakidana da gozatu egiten dudala Idoia Torregarairen ondoan. Emanaldiak prestatzen, herrietarako bidean, emanaldian eta etxera bueltan. Nire burua bakean ez uzteko eta ahalduntzen jarraitzeko tresna da umorea. •

Mirari Martiarena